LUTERA AKADĒMIJA

TH430 Kristīgā ētika multikulturālā komunikācijā

Akadēmiskie kredītpunkti

6 ECTS jeb 150 akadēmiskās stundas, katra 45 min.

Iepriekšējo studiju kursu prasības

TH400 Ievads dogmatikā
TH421 Ievads filozofijā un apoloģētikā

Apstiprinājums

Studiju programmas padome (*Vasarsvētku XVIII pirmdienā, 28. septembrī, A.D.2026.*)

Docētājs

Dr.theol. Guntis Kalme (guntis.kalme1502@gmail.com)

Saturs

TH430 sniedz ievadu kristīgajā ētikā, īpašu uzmanību pievēršot konfesionāli luteriskajai pieejai, kurā ētiskie jautājumi tiek aplūkoti Likuma un Evaņģēlija, Svēto Rakstu un Luterisko ticības apliecību gaismā. Studenti analizē klasiskus un mūsdienu ētikas jautājumus un mācās argumentēti formulēt kristīgu nostāju plurālistiskā un multikulturālā sabiedrībā.

Mērķi

- Izprast kristīgās ētikas pamatus un tās luteriski konfesionālo raksturu.
- Pamatot kristīgās ētikas nostādnes Svētajos Rakstos kā kristīgās ticības avotā un normā, ņemot vērā Luteriskās ticības apliecības interpretāciju.
- Attīstīt spēju analizēt mūsdienu ētikas jautājumus un argumentēti formulēt kristīgu nostāju daudzveidīgā, pluralistiskā un multikulturālā sabiedrībā.

Sasniedzamie rezultāti

Zināšanas

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas studenti zinās:

1. raksturot būtiskākās kristīgās ētikas tēmas un to luteriski konfesionālo pamatojumu;
2. raksturot galvenās ētikas metodoloģijas un tendences, kā arī to nozīmi kristīgajā ētikā.

Prasmes

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas studenti pratīs:

3. analizēt mūsdienu ētikas jautājumus un metodoloģijas no kristīgā, īpaši luteriski konfesionālā, viedokļa;
4. salīdzināt kristīgās un laicīgās pieejas ētikas jautājumiem.

Kompetences

Pēc veiksmīgas studiju kursa apgūšanas studenti spēs:

5. pielietot iegūtās zināšanas par kristīgo ētiku savas ticības un kalpošanas kontekstā, aizstāvot kristīgu attieksmi pret ētikas jautājumiem.

Nodarbību plāns

Kontaktstundas ***aizņem 60 akadēmiskās stundas****, katra 45 min.*

Datums	***Nr.***	***Tēma***	***Gatavošanās nodarbībai***
Pirm.7.sep. 17:30-21:00	1	Ievads ētikā. Luteriskā pieeja ētikas jautājumiem: Likums un Evaņģēlijs. Objektīvie ētiskie likumi.	Burkhards, *Ievads ētikā*, 15–27. Valters, *Bauslība un Evaņģēlijs,* 10–14.
Pirm.14.sep. 17:30-21:00	2	Cilvēks ētikas telpā: ētiskais spriedums, sirdsapziņa kā morālās regulācijas mehānisms	Burkhards, *Ievads ētikā*, 83–91. Rubenis, *Ētika XX gadsimtā,* 27–44. Ieteiktā literatūra Augustīns, *Atzīšanās,* 13, 32, 35, 144–146, 184, 189–190. Muižnieks, "Kristietim dotais uzdevums."
Pirm.21.sep. 17:30-21:00	3	Tuvākais, kalpošana, sabiedrība un valsts: tauta, patriotisms un kopējais labums	ATA XVI, XX Ieteiktā literatūra *Latvijas Republikas Satversme,* "Preambula". Kalme, *Patriotisma kristīgie pamati,* 302–313.
Pirm.28.sep. 17:30-21:00	4	Multikulturāla sabiedrība, kristīgā komunikācija un kristīgās ētikas liecība publiskajā telpā	Denīns, *Kāpēc liberālisms cieta neveiksmi,* 37–42. Ieteiktā literatūra Schmidt, *The Menace of Multiculturalism,* 1–25. Maas, "Natural Law, Lutheranism, Public Good."
Pirm.5.okt. 17:30-21:00	5	Komemorācija, vēsturiskā atmiņa un taisnīgums: atcerēšanās, patiesība un atbildība	Kalme, "Latviešu karavīru komemorācija kristīgā skatījumā". Ieteiktā literatūra Zelče, "Latviešu leģiona atmiņa un piemiņas dienas Latvijā sākotne," 123–144. Lācis, *Latviešu leģions patiesības gaismā*, 263–270. Fedosejeva, "Par stukaču vainu domājot", 1.–2. daļa.

Pirm.12.okt. 17:30-21:00	6	Reklāma un konsumerisms: patēriņa kultūra, vērtības, identitāte un cilvēka izvēles brīvība	Kalme, "Ekumēnisko ticības apliecību antropoloģijas atbilde", 237–274. Ieteiktā literatūra Kūle, *Eirodzīve*, 208–238. Veide, *Reklāmas psiholoģija*, 37–46.
Pirm.19.okt. 17:30-21:00	**7**	**Seminārs I**	*Semināra darbam izmanto 1.–6. nodarbībā apgūto literatūru; autora darba analīze pēc Richard Paul kritiskās domāšanas apļa.*
Pirm.26.okt. 17:30-21:00	8	Dzimums, dzimumidentitāte un feministiskā ētika	Lasmane, *20. gadsimta ētikas pavērsieni*, 171–179. Ieteiktā literatūra CTCR, *A Chaste and Decent Life*; *Human Sexuality*.
Pirm.2.nov. 17:30-21:00	9	Estētiskā darbība un kultūra: skaistums, māksla un cilvēka kultūras darbība	Mattes, *Martin Luther's Theology of Beauty,* 69–112.
Pirm.9.nov. 17:30-21:00	10	Dzīves jēga un cilvēka atbildība: dzīves mērķis, ciešanas, cerība un jēgpilna dzīve	Holiss, *Jēgpilna dzīve*, 189–208. Ieteiktā literatūra Frankl, *Embracing Hope,* 35–68.
Pirm.16.nov. 17:30-21:00	11	Bioētika I: cilvēka dzīvības sākums	Sīle, *Biomedicīnas ētika,* 88–100. Brāzma, *Cilvēka dzīvības bioētiskie aspekti*, 31–38. Ieteiktā literatūra Burguā, *Bioētika visiem,* 37–60. CTCR, *Abortion in Perspective*.
Pirm.23.nov. 17:30-21:00	12	Bioētika II: nāve, medicīna un cilvēka ķermenis	Sīle, *Biomedicīnas ētika,* 118–139. Ieteiktā literatūra Sīle, *Medicīnas ētikas pamatprincipi,* 76–107.
Pirm.30.nov. 17:30-21:00	13	Informācijas aprites un komunikācijas ētika	Veinberga, *Masmediji*, 328–333. Ieteiktā literatūra McLuhan, and Fiore, *The Medium Is the Massage,* 8-24; 44-45; 48; 50; 66-67. Haiden, ed., *Fake News*, 7–19; 59–67.
Pirm.7.dec. 17:30-21:00	14	Mākslīgais intelekts un digitālā komunikācija	Kalme, "Tehnoteoloģija un cilvēks Dieva priekšā."
Pirm.14.dec. 17:30-21:00	15	Transhumānisms un posthumānisms: cilvēka robežas tehnoloģiju laikmetā	Kalb, *The Decomposition of Man*, 23–40. Ieteiktā literatūra Shatzer, *Transhumanism and Image of God*, 159–169.
Pirm.21.dec. 17:30-21:00	**16**	**Seminārs II**	*Semināra darbam izmanto 8.–15. nodarbībā apgūto literatūru; autora darba analīze pēc Richard Paul kritiskās domāšanas apļa.*
Pirm.7.jan. 17:30-21:00	17	Spēks, vardarbība un taisnīgums	Irbe, *Principiāla dzīvības aizsardzības ētika,* 245–302. Ieteiktā literatūra Binnendijk and Kepe, *Civilian-Based Baltic Resistance.*
Pirm.14.jan. 17:30-21:00	18	Karš, miers un cilvēka aizsardzība	Kalme, "Garīdznieku atbalsts …" Ieteiktā literatūra Bainton, *Christian Attitudes Toward War and Peace,* 55–65.
Pirm.21.jan. 17:30-21:00	19	Pavēle un atbildība: paklausība, pretošanās un morālā izvēle	Rakstiņš, *Pretošanās rokasgrāmata 2.0*, "Pretošanās operāciju koncepcija" 233.lpp.
Pirm.28.jan. 17:30-21:00	**20**	**Seminārs III**	*Semināra darbam izmanto 17.–19. nodarbībā apgūto literatūru; autora darba analīze pēc Richard Paul kritiskās domāšanas apļa.*

Tiks paziņots	**EKSĀMENS**

Vērtēšana

*Vērtēšana **aizņem 60 akadēmiskās stundas**, katra 45 min.*

SEMINĀRI (25% no gala vērtējuma)

- ***Datumi:*** Skatīt lekciju plānu.
- ***Apraksts:*** SEMINĀRS — AUTORA DARBA ANALĪZE UN KRITISKĀS DOMĀŠANAS APLIS. Seminārā students sagatavo kāda autora darba vai tā daļas analīzi, izmantojot Richard Paul kritiskās domāšanas apli (Critical Thinking Wheel). Analīzes mērķis ir ne tikai atspoguļot autora pausto, bet arī kritiski izvērtēt viņa argumentāciju, pamatpieņēmumus, izmantoto informāciju un secinājumus. Analīze tiek strukturēta astoņos koncentrētos punktos, katram atbildot uz vienu no kritiskās domāšanas elementiem:
  1. Mērķis — Kāds ir autora izpētes vai darba galvenais mērķis?
  2. Problēma, jautājums — Kāda ir autora aplūkotā galvenā problēma un uz kādu jautājumu viņš cenšas rast atbildi?
  3. Vērtības un iepriekšpieņēmumi — Kādas vērtības, iepriekšpieņēmumi un aksiomas ir autora argumentācijas pamatā?
  4. Konteksts — Kāds ir aplūkojamā jautājuma vēsturiskais, teoloģiskais un/vai mūsdienu konteksts?
  5. Idejas, definīcijas — Kādas ir autora darba galvenās idejas un būtiskākās definīcijas?
  6. Informācija (dati, fakti) — Kādu informāciju, datus un faktus autors izmanto savas argumentācijas veidošanai?
  7. Secinājumi — Pie kādiem secinājumiem autors nonāk?
  8. Rezultāti, sekas — Kādi rezultāti vai sekas izriet no autora secinājumiem, ja tos pieņem un īsteno?

  Semināra laikā students prezentē savu analīzi un piedalās diskusijā. Visi klātesošie studenti aizpilda vienotu vērtēšanas anketu, novērtējot analizētā darba un tā analīzes saturu un kvalitāti, kā arī studenta prezentāciju un uzstāšanos. Semināru vada docētāja nozīmēts students.
- ***Sasniedzamie rezultāti:*** 1-5.
- ***Patstāvīgais darbs:*** 15 akadēmiskās stundas, katra 45 min.

REFERĀTS (25% no gala vērtējuma)

- ***Datums:*** Jānosūta docētājam e-pastā līdz 24:00 **30. novembrī.**
- ***Apraksts:*** Referātam jāievēro *Lutera Akadēmijas REFERĀTU vadlīnijas*. Students sagatavo 2000 vārdu referātu par ar docētāju iepriekš saskaņotu tēmu, referātā izmantojot (citējot) vismaz 5 avotus, papildus Bībelei un *Vienprātības grāmatai* (2012. gada izdevums). Bībele un *Vienprātības grāmata* ir obligāti izmantojami avoti un tiek norādīti arī referāta bibliogrāfijā.
- ***Sasniedzamie rezultāti:*** 1-5.
- ***Patstāvīgais darbs:*** 15 akadēmiskās stundas, katra 45 min.

EKSĀMENS (50% no gala vērtējuma)

- ***Datums:*** Pēdējā studiju kursa tikšanās reizē.
- ***Apraksts:***

  1.DAĻA – RAKSTISKA ATBILDE UZ JAUTĀJUMIEM

  Visi eksāmena jautājumi balstīti uz studiju kursa lekcijās un semināros apgūto materiālu, obligāto literatūru un tās izpratni.

  2.DAĻA — REFERĀTS, KRITISKĀS DOMĀŠANAS ANALĪZE UN PREZENTĀCIJA

  Eksāmena laikā students prezentē referātu un tā analīzi, izmantojot Richard Paul kritiskās domāšanas apli (*Critical Thinking Wheel*). Analīze tiek strukturēta astoņos koncentrētos punktos, katram atbildot uz vienu no kritiskās domāšanas elementiem:

  1. Mērķis — Kāds ir autora izpētes vai darba galvenais mērķis?
  2. Problēma, jautājums — Kāda ir autora aplūkotā galvenā problēma un uz kādu jautājumu viņš cenšas rast atbildi?
  3. Vērtības un iepriekšpieņēmumi — Kādas vērtības, iepriekšpieņēmumi un aksiomas ir autora argumentācijas pamatā?
  4. Konteksts — Kāds ir aplūkojamā jautājuma vēsturiskais, teoloģiskais un/vai mūsdienu konteksts?
  5. Idejas, definīcijas — Kādas ir autora darba galvenās idejas un būtiskākās definīcijas?
  6. Informācija (dati, fakti) — Kādu informāciju, datus un faktus autors izmanto savas argumentācijas veidošanai?
  7. Secinājumi — Pie kādiem secinājumiem autors nonāk?
  8. Rezultāti, sekas — Kādi rezultāti vai sekas izriet no autora secinājumiem, ja tos pieņem un īsteno?

  Katram studentam docētājs iepriekš nozīmē kursa biedru, kurš eksāmena laikā ir attiecīgā referāta galvenais kritiķis. 2 nedēļas pirms prezentācijas viņš iepazīstas ar referātu un pēc prezentācijas uzdod jautājumus, pievēršoties referāta argumentācijai, izmantotajiem avotiem un secinājumiem.

  Pārējie studenti eksāmena laikā aizpilda to pašu vērtēšanas anketu, novērtējot referāta saturu un kvalitāti, prezentācijas kvalitāti un studenta uzstāšanos, kā arī uzdodot jautājumus. Eksāmena 2.daļu vada docētāja nozīmēts students.
- ***Sasniedzamie rezultāti:*** 1-5.
- ***Patstāvīgais darbs****:* 30 akadēmiskās stundas, katra 45 min.

Literatūra

Obligātā literatūra ***aizņem 30 akadēmiskās stundas****, katra 45 min.*

Obligātā literatūra

Brāzma, Gunārs. "Cilvēka dzīvības radīšanas un pārtraukšanas bioētiskie aspekti." PhD diss., Latvijas Universitāte, 2005. Pieejams Latvijas Universitātes repozitorijā.

Burkhards, Helmuts. *Ievads ētikā*. Rīga: Svētdienas Rīts un Luterisma mantojuma fonds, 1999.

Denīns, Patriks. *Kāpēc liberālisms cieta neveiksmi*. Rīga: Kodoka, 2018.

Holiss, Džeimss. *Jēgpilna dzīve: Meklējot garīgās gravitācijas centru*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2024.

Irbe, Agnese. *Principiāla dzīvības aizsardzības ētika*. Rīga: Žaņa Lipkes memoriāls, 2023.

Kalb, James. *The Decomposition of Man: Identity, Technocracy, and the Church*. Brooklyn, NY: Angelico Press, 2023.

Kalme, Guntis. "Ekumēnisko ticības apliecību antropoloģijas atbilde mūsdienu izaicinājumiem: Ticības apliecības pirmais artikuls kā atbilde konsūmerismam." *Ejiet un māciet*, nr. 1/2 (41) (2008): 237–274.

———. "Garīdznieku atbalsts nacionālo partizānu cīņai (1944–1956), tā teoloģiskais pamatojums un ētoss." *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis. A daļa* 76, nr. 4 (2022).

———. "Latviešu karavīru komemorācija kristīgā skatījumā." *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis. A daļa* 70, nr. 1 (2016).

———. "Tehnoteoloģija un cilvēks Dieva priekšā." *Svētdienas Rīts*, nr. 12 (2025)–nr. 6 (2026).

Lasmane, Skaidrīte. *20. gadsimta ētikas pavērsieni*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.

Mattes, Mark C. *Martin Luther's Theology of Beauty: A Reappraisal*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2017.

Rakstiņš, Vitālijs. *Pretošanās rokasgrāmata 2.0*. 2026. https://www.riga.lv/lv/media/56786/download?attachment=.

Rubenis, Andris. *Ētika XX gadsimtā: Teorētiskā ētika*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1997.

Sīle, Vija. *Biomedicīnas ētika: Teorija un prakse*. Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte, 2006.

Valters, K. F. V. *Bauslība un Evaņģēlijs*. Rīga: Augsburgas institūts, 2000.

Veinberga, Sandra. *Masmediji: Prese, radio un televīzija*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2005.

Vienprātības grāmata: Luterāņu ticības apliecības. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2012.

Papildliteratūra

Augustīns, Aurēlijs. *Atzīšanās*. Rīga: Vox Ecclesiae, 2025.

Bainton, Roland H. *Christian Attitudes toward War and Peace: A Historical Survey and Critical Re-evaluation*. Nashville: Abingdon Press, 1960.

Binnendijk, Anika, and Marta Kepe. *Civilian-Based Resistance in the Baltic States: Historical Precedents and Current Capabilities*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2021.

Burguā, Elizabete. *Bioētika visiem*. Rīga: Sarment, 2011.

Commission on Theology and Church Relations. *A Chaste and Decent Life: An Update to Human Sexuality*. St. Louis: The Lutheran Church—Missouri Synod, 2022.

———. *Abortion in Perspective*. St. Louis: The Lutheran Church—Missouri Synod, 1984.

———. *Human Sexuality: A Theological Perspective*. St. Louis: The Lutheran Church—Missouri Synod, 1981.

Fedosejeva, Ilze. "Par stukaču vainu domājot. 1. daļa." *Satori*, 2019. gada 4. oktobris. https://satori.lv/article/par-stukacu-vainu-domajot-1-dala.

———. "Par stukaču vainu domājot. 2. daļa." *Satori*, 2019. gada 5. novembris. https://satori.lv/article/par-stukacu-vainu-domajot-ii.

Fiala, Otto C., galv. red. *Pretošanās operāciju koncepcija*. Tulkojis Valsts valodas centrs. Rīga: Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija, 2022. Sākotnēji izdota Stokholmā Zviedrijas Aizsardzības universitātē 2019. gadā.

Frankl, Viktor E. *Embracing Hope: On Freedom, Responsibility, and the Meaning of Life*. Boston: Beacon Press, 2024.

Kalme, Guntis. *Pēdas: Mācītāja pārdomas par savas tautas vēsturi*. Rīga: Profesora Roberta Feldmaņa fonds, 2012.

Kūle, Maija. *Eirodzīve: Formas, principi, izjūtas*. Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2006.

Lācis, Visvaldis. *Latviešu leģions patiesības gaismā*. Rīga: Jumava, 2006.

Maas, Korey D. "Natural Law, Lutheranism, and the Public Good." *The Lutheran Witness*, March 2011. https://witness.lcms.org/2011/natural-law-lutheranism-and-the-public-good-3-2011/.

McLuhan, Marshall, and Quentin Fiore. *The Medium Is the Massage: An Inventory of Effects*. New York: Bantam Books, 1967.

Muižnieks, Mārtiņš. "Kristietim dotais uzdevums 'kopt un sargāt' Dieva radību kā cilvēka identitāti veidojošs faktors." In *Credimus II*, 131–141, 143–144. Rīga: Lutera Akadēmija un Pontifikālā Regina Apostolorum Filozofijas fakultāte, 2024.

Schmidt, Alvin J. *The Menace of Multiculturalism: Trojan Horse in America*. Westport, CT: Praeger, 1997.

Shatzer, Jacob. *Transhumanism and the Image of God: Today's Technology and the Future of Christian Discipleship*. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2019.

Sīle, Vija. *Medicīnas ētikas pamatprincipi*. Rīga: Zinātne, 1999.

Veide, Mārtiņš. *Reklāmas psiholoģija*. Rīga: Jumava, 2006.

Zelče, Vita. "Latviešu leģiona atmiņa un piemiņas dienas Latvijā sākotne." In *Karojošā piemiņa: 16. marts un 9. maijs*, Nila Muižnieka un Vitas Zelčes redakcijā, 123–144. Rīga: Zinātne, 2011.

Citi informācijas avoti

e-Baznīca. "Ētika un morāle: Kā var izlemt, kas ir labs un kas slikts?" Accessed August 13, 2026. https://www.ebaznica.lv/etika-un-morale-ka-var-izlemt-kas-ir-labs-un-kas-slikts-7521/.

Latvijas Universitāte. *Filosofija: Ētika*. Edited by Andris Rubenis. Latvijas Universitātes Raksti 687. Rīga: Latvijas Universitāte, 2005. https://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/687.pdf.

Latvijas Zinātņu akadēmija. "Zinātnieka ētikas kodekss." Accessed August 13, 2026. https://www.lza.lv/par-mums/pamatdokumenti/64-zinatnieka-etikas-kodekss.

Nacionālā enciklopēdija. "Ētika." Accessed August 13, 2026. https://enciklopedija.lv/skirklis/66472-ētika.

———. "Ētikas paradigmas." Accessed August 13, 2026. https://enciklopedija.lv/skirklis/185503-ētikas-paradigmas.

———. "Medicīnas ētika." Accessed August 13, 2026. https://enciklopedija.lv/skirklis/61167-medicīnas-ētika.

Tumans, Harijs. "Kristīgā ētika un morāle." *Harija Tumana blogs*. Accessed August 13, 2026. https://blogi.lu.lv/harijs/tag/kristiga-etika-un-morale/.